

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 8 K pol leta . . . 4 " četrta leta . . . 2 " posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

14. maj 1869.

(Konec.)

S kako strastjo in s kakim nasprotstvom je prejel mednarodni klerikalizem nove šolske zakone in kako je zoper nje ruval, še preden je bil zakon dobil najvišje potrjenje, svedočijo ti le zgodovinski dogodki:

Tedanj papež Pij IX. se je izrazil v dopisu na tajni konsistorij dne 22. junija 1868 o tem zakonu sledeče: „Avstrijska vlada je izdala v istini vse obsodbe vredni zakon kakor državni temeljni zakon. Zaradi postave — namreč oktobrškega diploma, ki je postal temelj šol. zakonu — so zadobila popolno prostost vsa mnenja in tisk; vsakemu državljanu tega ali onega veroizpovedovanja se dovoljuje, ustanavljati učilnice in odgojevalnice; vsa veroizpovedanja so enaka in v državi pripoznana. Kakor hitro smo zvedeli o tej nakani, smo hoteli izpregovoriti, toda molčali smo rajši v upanju, da bo država poslušala tehtne in prepričevalne ugovore naših prečastitih bratov, avstrijskih škofov, in da bo po teh nasvetih uravnila svoje ravnanje. Toda zaman je bilo naše upanje . . .“ In končno še izraža dopis sledeče: „V skrbi za cerkev, ki nam jo je izročil Gospod, se oglašamo v tej družbi; s stališča naše apostolske avtoritete ne pripoznavo tega zakona ter ga preklinjamo vobče kakor tudi v posamič vse, kar se bo na podlagi tega zakona storilo ali sploh ukrenilo v kvar cerkvenih pravic po avstrijski vladi oziroma po podrejenih organih. Vsveti si imenovane avtoritete obsojamo te zakone kakor tudi vse njegove posledice sedaj in v prihodnosti.“

Zanimive so besede, ki jih je govoril v gornjeavstrijskem deželnem zboru tedanji linski škof Rudigier dne 18. oktobra 1869 povodom razprave o šolskem zakonu. Rekel je doslovno:

„Ich spreche es gleich anfangs aus, wenn dieser Gesetzentwurf über die Schulaufsicht in Oberösterreich wirklich Gesetz werde, sei es welcher Gesetzentwurf im-

mer, entweder der von der Regierung vorgelegte oder der vom Schulausschuß überreichte, so wäre der Klerus Österreichs nicht imstande, an der Ausführung eines solchen Gesetzes, namentlich an den darin festgesetzten Schulrsten teilzunehmen. Dieses Gesetz bindet vor Gott und dem Gewissen nicht. . . Gewiß ist es, daß das Staatsgesetz nicht die oberste Norm des menschlichen Handelns ist. Die oberste Norm des menschlichen Handelns ist der Wille Gottes. . . Ist unglücklicherweise ein Staatsgesetz derart, daß es mit dieser obersten Norm des menschlichen Handelns offenbar nach der Lehre der Kirche im Widerspruch ist, so bindet das Staatsgesetz nicht, so daß, wenn ich mich nicht gegen Gott empören will, ich einen solchen Staatsgesetz nicht einmal gehorchen darf.“

In kakor je bil že takrat šol. zakon trn v obeh internacionalnem klerikalizmu, tako ga sovraži še dandanes. Zakaj klerikalizem dobro ve, kako temeljito mu je ravno ta zakon prekril vse račune in kako nevarne nasprotnike je porodil novi šol. zakon v osebi naprednega ljudskega učitelja. — Tudi slovenski klerikalci so zapisali v svojem glasilu „Slovenec“ z dne 13. maja t. l. sledeče, za njih duševno razpoloženje značilne besede:

„Štiridesetletnico šolske postave obhajajo avstrijski svobodomiselnici v presladki ginjenosti, pomešani s tiho žalostjo, ker je zdrava krščanska ljudska zavest v marsičem paralizirala njene „svobodomiselnice“ določbe. V zvezi temu katoličani danes bolj kot kdaj čutijo, kako so po tej postavi prikrajšani in kako se je po nji omejila verska in vzgojna svoboda po duhu tistega liberalizma, ki je njegovo najvišje načelo: „Willst du nicht meiner Meinung sein — hau' ich dir den Schädel ein!“ Liberalna šolska postava pa se je tudi za ljudske potrebe pokazala za nedostatno in zlasti kmečki stan nima od nje nobene koristi. Štiridesetletnico tega zakona obhaja katoliška Avstrija z za-

vestjo, da je skrajni čas, da se te določbe korenito reformirajo in modernizujejo.“

Da bo pa to moderniziranje prirojeno popolnoma po vzoru srečno prebite konkordatske dobe, je umevno. Vendar pa smo trdno uverjeni, da so to le pobožne želje. In v tem nas potrjuje velenična izjava profesorja Jodla, ki jo je izrekel na slavnostnem zborovanju na Dunaju dne 14. maja, namreč: „Wer das Ohr an den Boden legt, der hört das Heranmarschieren der Massen, die sich diesem Joche nicht mehr beugen.“

* * *

Pripoznati moramo, da učiteljstvo ne uživa v kljub tem in v istini lepim zakonom še tistih pravic in tistih zaščit kakor vsak drug državljan. Ako pogledamo le nekoliko v najnovejše dogodke avstrijskega učiteljskega življenja, vidimo, da veljajo ravno za ljudskošolsko učiteljstvo posebni zakoni, da tvorimo ravno avstrijski ljudskošolski učitelji posebno kasto ljudi, nekako v modernem smislu.

Spominjamo se le imen najnovejšega datuma: učitelja V. Laubeja iz Nenkovic, učiteljice Zd. Kaderabkova, učitelja L. Pelikana in nadučitelja Al. Konečnega. Kdor pregleduje avstrijski zakon in kdor študira te slučaje, no, potem si lahko napravi sodbo o avstrijski justici. A o tem prilično več!

Ravnatoka je ostal § 55. drž. šol. zakona iz l. 1869., žal, le na papirju. In do danes se še ni našel ne minister ne večja politična stranka, ki bi kategorično zahtevala izpolnitev tega zakona. Seveda, največ krivo je temu nedostatku v prvi vrsti učiteljstvo samo, ker je prvič preveč verjelo sladkim besedam posameznih političnih strank, drugič, ker se je premalo zanimalo za politiko in slednjič, ker je bilo preidealno — menda po izreku, da je oni človek najpopolnejši na svetu, ki najmanj potrebuje.

V najnovejšem času se je obrnilo v mnogih krajih na bolje, a kakor politični in gospodarski vremenik kaže, se izpremeni prejšnjajš povsod tako, da se uresniči zahteva § 55.

Naposled moramo pri tej priliki opomniti: še sledečega. Internacionalni klerikalizem, videč, da ne more podjarmiti svobodomiselnega učiteljstva pod svoje okrilje le s praznimi obljubami, je pričel z nasilstvom. Znanje so dr. Luegerjeve besede, ki jih je izrekel, da dobi vse učiteljstvo pod svoj plašč v kljub drž. šol. zakonu. In pričela se je gonja na podlagi znane dež. zakona dolenjeavstrijskega proti naprednemu učiteljstvu. Najljubše sredstvo je bilo pač preteriranje.

Toda slednjič je moral tudi vsegamogočni Lueger retirirati in sedaj se vračajo vsi oni zapostavljeni učitelji v svoje pozicije in sam dr. Lueger je moral pripoznati, da je mogoče vzgojiti dobro učiteljstvo edino le na podlagi pravičnosti in dobrega gmotnega stanja.

Tudi pri nas se obetajo nekako taki časi, kakor so bili svoj čas pod Luegerjem: protežiranje uskokov in neznačajev. Ne strahimo se tega! Par žrtve bo padlo, doživeli bomo še precej prestopov k polnim koritom, a kakor se je po znanih žrtvah dne 20. septembra slovenski narod probudil iz svoje narodnostne letargije, tako se probudi tudi slovenski narod, da bo zaklical tem tiranom: **Do tu in ne dalje!**

In takrat zasije tudi nam slovenskemu učiteljstvu lepša doba in takrat bomo slavili dan narodnega vstajenja! △

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca aprila: **K 72.709.20.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

LISTEK.

Literarno pismo.

Gospod urednik! Glede mladinskih spisov stojim jaz še vedno na stališču, ki sem ga preciziral v svojem govoru „Kaj in kako naj čita mladina“ ob peti skupščini „Zaveze“ v Mariboru l. 1893.

Tudi ko izide kak mladinski spis izpod peresa priznanega pisatelja, ga jemljem v roko z občutki, ki jih je menda imel Lessing, ko je vzkliknil: „Mit Bewunderung zweifelnd gegen den Meister.“

To velja tudi o Rapetovih in Slapšakovih spisih, ki so izšli pred kratkim. Vi ste že izrazili svoje mnenje o njih; a dovolite, da „kojo rečem“ tudi jaz. Vzemimo najprej Rapetovega „Daneta“.

Dejanje je kaj preprosto, t. j. nezapleteno. Pripoveduje nam o dečku Danetu, sinu ubožne vdove, ki je kazal veliko veselje, da bi postal strojevodja na vlak. Prišel je k teti v mesto, vstopil tu v šolo, se prav pridno

učil in naposled res dosegel to, po čemer je hrepenel. To je vse. Toda priznati moram, da je Rapè znal to sicer preprosto gradivo oživiti po veleuspelih prizorih iz otroškega življenja tako, da napravlja vse to mogočen vtisk na čitatelja. Gotovo si je mislil tov. Rapè z Goethejem: Greift nur hinein ins volle Menschenleben und wo ihr's packt, da ist's interessant.“ Rapè pozna kaj dobro otroško dušo in življenje naših otrok, zato piše tako interesantno, prav po navodilu Ant. Dukiča: „Za djeu valja pisati i štilom i načinom dječijim: kratko, jednostavno i onom živahnošću i koloritom, koji djeci ugadja.“ Med mičnimi prizori v Rapetovi povesti mi ugaja najbolj prizor, ko se je Dane pregrešil s tem, da ni nesel o svečnu blagoslovit sveče v cerkev in kako se mu je „nekaj grenkega odvalilo od srea“, ko ga je teta zagotovila, „da je vse pozabljeno“. —

Toda prizori v Rapetovem Danetu niso vsi enake vrednosti. Do VIII. pogl. je po mojem mnenju povest pisana izborna, potem pa peša. Od 55. strani nadalje opazi lahko vsak neko mrzlično hitrico, s katero je pisal Rapè. Da,

trdim prav, kaže že dejstvo, da je spisal Rapè „Daneta“ tekom 14 dni!

Vzlic temu je pa knjiga prav primerno čtivo za našo mladino in rad se pridružujem tudi jaz hvalilec Rapetovim.

Glede jezika nekaj opazk! Jezik je lep in gladkotekoč. Vendar bi jaz na str. 6 v 10. in 11. vrsti od spodaj pisal rajši „huje“ in „najhuje“, ker se besedi rabita adverbialno.

Na str. 22. naj stoji oblika „otrple“ (nam. otrpnjene). „Videli smo ga med otroci“ (pag. 24), prav: otroki. — Na str. 34 naj stoji ugasil luč (ne ugasnil; zakaj: ugasniti = zu brennen aufhören, ugasiti = machen, daß Licht auslöscht).

Na 38. str. piše Rapè „dogodljaje“, a slovar pozna le izraz „dogodjaje“. — Jaz bi Rapetu svetoval, da opušča tiste superlative „hudo lepo, oveselil ju je grozno“ itd. — Na str. 44. čitam „da jo nikdar več . . .“; tu mora stati genitiv „je“. Na str. 59. stoji „Popoldne proti večeru pa je obiskal Dane svoja prijatelja na njih domu,“ bolje: „na njijnem“.

P o d o b e so v tem zvezku mnogo bolje kakor v drugih zvezkih, a ne zde se mi baš tekstu primerne.

Končno obžalujem tudi jaz, da zvezek ni prinesel življenjepisa pokojnega L e g a, ko bi ga bilo lahko ponatisniti iz „Uč. Tov.“ št. 39. od 28. kimavca 1906. l.

*

O drugem delu Rapetovem „Mladini“ ob kratkem to:

Glede vsebine: Dobro vse; vendar se mi zdi povest „Koščena miza“ primernejša za „Družbo sv. Mohorja“ nego za mladinsko knjižnico. Nekaj besed bi bilo na vsak način treba tolmačiti, recimo: „Mongoli v Malo Azijo“, Bosper, Helespont, handžar, plebejec, cirkus itd.

Glede jezika: Čemu pisati: „gor nad oblake“? Zadošča „nad oblake“! — Besede „zlomek“ naj bi se pisatelj ogibal v spisih za mladino. — „Godrnal“ prav: godrnjal (pag. 16.). — Na isti strani „sužnjosti“ (ne sužnosti). — „Običaval reči“ (pag. 17.). To je grozovita nemščizma, ki jo

Ilustracija k šolskim razmeram v Avstriji.

V Trstu vzdržuje država 3 nemške ljudske in 1 meščansko šolo. Za letošnje leto so stroški preračunjeni na 501.985 K. Te šole se pohajalo v minulem letu 2866 otrok; med njimi je bilo 1213 italijanskih, 752 slovenskih in samo 901 nemških otrok. Ako so ti poslednji v resnici nemški, potem država z izdatkom 300.000 K vzdržuje tri šole za 900 nemških otrok. Nasprotno temu za 11.000 čeških otrok, uradno naštetih v nemških šolah dunajskih, ne vzdržuje niti ene češke ljudske šole, temveč se celo protivi priznati češki zasebni ljudski šoli Komenskega pravico javnosti. Vlada potom svojih organov dela težkoče pri ustanavljanju čeških zasebnih šol ter poizkuša celo češke šole zatvoriti.

Te razmere so v istini jako žalostne. Pravica je teptana od teh, ki bi morali skrbeti, da bi se merilo vsem narodom z enako mero. Da, žalostne so te razmere! Toda žalostneje je dejstvo, da slovenska stranka, ki se smatra za zastopnico slovenskega naroda, ne nastopa z vsemi sredstvi proti takim vladam, temveč jih podpira in drži. Žalostna nam majka! —ij.

Književnost in umetnost.

Naša bodočnost. Štev. 5. objavlja to-le vsebino: 1. Ob stoletnici Francozov na Slovenskem. — 2. Ferdo Plešić: Orjaške praživali naše zemlje. — 3. Andrej Rapč: Življenja utrinki. — 4. Karel Humek: Tehnika, nje razvoj in napredek od nekdaj do danes. — 5. Moric Bloc-Podravsk: Matere velikih ljudi. — 6. Razgled po domu in svetu: Književnost. — Raznoterosti. — Toplo priporočamo!

Popotnik priobčuje v 5. številki to-le vsebino: 1. Avgustin Požegar: Misel o šolskih hranilnicah. — 2. L. Černež: Nekoliko opazk glede pazljivosti. — 3. Amalija Konečija: Kako si ustvari in ohrani učiteljsko avtoriteto pri šolski mladini in pri občinstvu s posebnim ozirom na današnje socialne razmere? — 4. Janko Polák: Odlomek iz njegove povesti. — 5. Fr. Fink: Posredne naloge pri pouku domoznastva. — 6. Zdravka: Ženska ročna dela v ljudski šoli. — 7. Književno poročilo. — 8. Razgled: Listek. — Pedagoški pabarki. Kronika. Toplo priporočamo!

Naši Zapiski. V zvezek objavlja to-le vsebino: 1. Dr. Slane: Pismo. — 2. R. L.: Anarhizem. — 3. Dr. Dragotin Lončar: Iz politiške korespondence dr. Janeza Bleiweisa. — 4. Ivan Čankar: Pisma Jeremijeva. — 5. Pregled: Narodno gospodarstvo. Strokovni pregled. Literatura. Šolstvo. — Oton Zupančič: Epigrami. — Priporočamo!

„Slovenska Matica“ izda za l. 1909. sedem knjig; med njimi obsežen „Bleiweisov Zbornik“ (slika naše kulturne zgodovine okolo l. 1848., dobe Bleiweisove, Jurčičeve, Levstikove), prevod iz rusčine „Onegin“, ilustriran opis Koroške (z velikim jezikovnim zemljevidom), opis dobe Stanka Vraza, nadalje „Zabavna knjižnica“, „Knezova knjižnica“ (z zabavnim čitvom) itd. Po pravilih je članarino plačati v prvi polovici vsakega leta. Kdor se zgledi prepozno, ne more več reflektirati na publikacije.

„Slovenska Matica“ izda nov „Zemljevid slovenskih pokrajin“ s slovensko terminologijo v merilu 1:200.000 in na štirih listih. Skupna velikost vseh štirih listov bo imela 146 cm dolžine in 155 cm širine. Zemljevid bo izdelan tako kakor generalna karta e. in kr. vojaškega zemljepisnega zavoda in bo imel poleg praktične tudi znamenito znanstveno

je zapljunil v našo književnost neki štajerski profesor-pisatelj. — „Otrpnenje“ — ni pravičen izraz, bolje slovniško: otrplost. Na str. 51: „Stopim sam doli k Martinčkovim. To mora stati „doli“, ali pa naj ta beseda kar od pade; zakaj: doli = unten, dol = herunter.

O spisih „Mišjakovega Julčka“, je moja sodba kratka: Kar je bil prerano umrl J. Ogrinec glede „obrazov iz narave“ — to je Slapšak v svojih slikah za mladino! Prosim, čitate le njegove „Sosedove purčke“ in pritrđite mi! Čast takemu talentu! Še veliko lepšega pričakujemo od njega. Vendar bi tudi tovariša Slapšaka opozoril na nekatere malenkosti. Predvsem bi mu priporočal, naj ne rabi v nevolji izraza: strela, ki je navadna kletvica na Vipavskem. Istotako ne besede „spaka“.

Kakor Rapč piše tudi Slapšak lep jezik; vendar ga opozarjam na nekaj posebnega! Za isto dobo dejanje v enem in istem zloženem stavku ne smeš rabiti različnih časov, zlasti ne sedanjega in preteklega časa. Potemtakem nepravilno:

vrednost. — Odboru je do tega, da pridejo društveniki, ki se za to stvar zanimajo, do lepšega, uporabnega in tudi v zemljepisnem oziru dovršenega zemljevida, ki jim bo izvrstno ustrezal na potovanju po slovenskih krajih, v uradu pri raznovrstnih poslih in doma pri čitanju slovenskih knjig; zakaj v njem bodo vestno zabeleženi vsi količjak znameniti slovenski kraji po vseh slovenskih deželah, tako da bo popolnoma nadomeštal jako razširjeno in priljubljeno nemško generalno karto. Zemljevid se bo letos tiskal. Zatorej prosi odbor vse poverjenike, naj blagovolijo s poslano jim naročilno polo vsak v svojem okraju nabirati naročnike na „Zemljevid slovenskih pokrajin“. Za Matičarje stane zemljevid K 5.—, za Nematičarje pa K 6.—. Odbor prosi poverjenike, naj na naročevanje povabijo tudi krajne šolske svete, društva in javne, zlasti občinske urade. Odbor se obrača tudi do vseh nepoverjenikov, ki se zanimajo za to vprašanje, naj mu gredo na roko in naj v svojih krogih nabirajo naročnike. Glede nabiranih pol se je obračati na upraviteljsvo društvene pisarne, ki daje tudi potrebna pojasnila.

Ljudska šola na kmetih.

(Dalje.)

II.

Podrobni učni načrt za kmetijski pouk v ponavljajnih šolah in najvišjih razredih, oziroma oddelkih ljudskih šol postojanskega, seneškega in ilirsko-bistriškega sodnega okraja — v posebnih urah. — Dveletni turnus. — Izdelal J. Grad, nadučitelj v Košani.

Splošne opombe.

1. H kmetijskemu pouku naj se sprejmejo vsi učenci ponavljajne šole in višjih razredov, oziroma oddelkov vsakdanje šole.

2. Pouk traja celo šolsko leto po 1 uro na teden.

3. Tvarina je razdeljena na 12 predavanj in 28 praktičnih vaj. Skupno 40 ur.

4. Predavalo naj bi se ob nedeljah, ker se lahko tudi kmetovalci udeležijo in pa šoli odrasli mladeniči.

5. Prav bi bilo, da se vrše predavanja tudi pod milim nebom.

6. Tudi k praktičnim vajam naj se povabi odrasle, zlasti k važnejšim.

7. Kar se tiče združništva bi bilo želeli, da se vsaj eno združgo, ki je v šolskem okolišču, razloži, n. pr. mlekarstvo, o drugih združgah naj bi se pa le govorilo o namenu, koristi itd.

8. Tudi rač. zaključke si mislim čisto preprosto in le toliko, kolikor otroci razumejo, oziroma znajo izdelati.

9. Tvarina se bo zdela morda preobširna, a misliti si moramo, da naši otroci že marsikaj vedo, torej bodo tvarino predavanj lahko umeli.

10. Knjige, ki sem jih navedel, so nekatere precej stare — a dobro je to, ker jih ima skoro vsaka šola.

Prav dobre novejšje knjige so:

1. Rohrman: Kmetijsko gospodarstvo. (Zvez. trg. v Celju K 1:60.)

2. Löschner: Anleitung zum rationellen Betriebe des Obstbaumes. (Hartleben in Wien.)

3. Sadjarstvo od Klemenčiča (Učiteljska tiskarna K 1:20.)

4. Bele: Trtna uš in trtoreja. (Zvezna trg. v Celju.)

5. Bele: Viničarjev kašipot. (Zvezna trg. v Celju.)

6. Wenisch: Weinbau und Kellerwirtschaft. (Scholze in Leipzig.)

„Brenelji in komarji so ga vbadali in mu puščali kri, a pijanček se ne gane“. (Bolje: ga vbadajo... ali pa: a pijanček se ni zganel...) Istotako: „se je bil namenil, jo mahne...“

Pravilni deležnik je „k a ž o č“ (ne kazoč); tudi treba pomniti, da glagol „skubsti“ spada v I. vrste 3. razred; torej pravilno: „Golobe ti je skubel (ne skubil. „Aha, lisica, ti si skubla“ (ne skubila).

Tiskovnih pomot nisem opazil v vseh navedenih treh knjigah, razen kake manjkajoče strešice nad kakim sikavcem.

Summa summarum: Spisi Rapčovi in Slapšakovski so na čast pisateljema, slovenskemu učiteljsstvu in v korist naši mladini. Zatorej naročujte jih prav pridno! Zunanja oblika dela čast „Učiteljski tiskarni“. Če se v prihodnje poskrbi še za nekatere boljše podobe, smemo veseli biti tega podjetja! Vivat, crescat, floreat!

Bukovica nad Škofjo Loko, 25. maja 1909. Janko Leban.

I. leto.

Ure	Tvarina	Dispozicija	Učila	Knjige	Opombe
1	Predavanje: O kmetijstvu sploh.	Zemlja, razne prsti, izboljševanje zemlje, gnojenje, stelja, gnoj, gnojnice, gnojne jame, kompost, umetna gnojila.	Razne prsti in vsa umetna gnojila, razna orodja.	Pire: Vrtnarstvo. Povše: Umni kmetovalci. Oetli: Dingewirtschaft Rohrman: Poljedelstvo.	—
2	Praktična vaja: Šol. vrt in preizkuševalnica, gnojne jame itd. se ogledajo.	Ogledovanje šol. vrta in preizkuš. Ogledovanje kompostne jame in kakega dobro urejenega gnojišča.	Drevesnica, sejalnica, kompost, čebelnjak, prtil, drevesca, cvetice.	Isto.	—
3	Praktična vaja: Spravljanje sadja.	Obiranje sadja, sortiranje, prezimovanje, sušenje sadja, lupljenje češpelj itd.	Obiralni košek, zaboj, slama, sušilne lese, lupilni nožek, sadje.	Isto in Kuralt: Umni sadjerejec.	Naj se pomaga tudi sadjerejecom.
4	Praktična vaja: Spravljanje pridelkov.	Kopanje in sprava krompirja in drugih okopanin, pobiranje semena, pešk itd.	Orodja, škutlice za semena.	Pire: Vrtnarstvo. Povše: Umni kmetovalci.	—
5	Predavanje: O rastlinah sploh.	Razne rastline, pomnožitev, kaljenje, požlahtnitev rastlin, kulturne rastline.	Vsakovrstne rastline, seme, kaleče žito.	Pire: Vrtnarstvo. Rohrman: Poljedelstvo.	—
6	Praktična vaja: Delo v drevesnici in preizkuševališču.	Izkopavanje dreves in zimovanje, rigoljanje zemlje in sejanje pešk in koščic, žita.	Orodja, peške in koščice, žito, sejalnica.	Pire: Vrtnarstvo. Dolenc: Sadjarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec.	—
7	Predavanje: Sadje.	Sadne vrste, vrednost sadja, uporaba, mošt, kupčija.	Različne sadne vrste, stroji za mošt, mošt, cenovnik.	Isto.	—
8	Praktična vaja: Končna dela na šol. vrtu.	Privezovanje dreves, ki so ostala zunaj, privez. trt, spravljanje vrtnic, georgin, cvetic.	Koli, rafija, slama, orodja.	Isto.	—
9	Praktična vaja: Zavarovanje dreves.	Zavarovanje proti mrazu, snegu, vetru, beljenje dreves z apnom itd.	Apno, čopič, razne obveze.	Isto.	—
10	Praktična vaja: Vzimovanje čebel.	Končna dela in pregledovanje v panjih, zavijanje panjev in pogrinjavanje, zavarov. čebelnj.	Posodice za krmljenje, slama ali otava, slamnata odeja.	Janša: Popolni nauk o čebelarstvu. Lakmajer: Čebelar.	Če nima šola čebelnjaka, naj se obišče bližnjega čebelarja.
11	Praktična vaja: Krmilnice in valilnice za ptice.	Postavi se na šol. vrtu dve krmilnici in se nasuje semena itd. Na drevo se pritrdi valilnica.	Krmilnica, valilnica, semena in druga živila.	Pire: Vrtnarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec.	Otroci naj sami naredo.
12	Predavanje: Umno sadjarstvo.	Vgojevanje divjakov, cepljenje, drevesnica, požlahtnjena drevesa, sadenje.	Divjaki, orodja in priprave za cepljenje, razni cepilni vzorci itd.	Isto in Dolenc: Sadjarstvo.	—
13	Predavanje: Drevesne in sadne bolezni.	Drevesne bolezni, vzroki, zdravljenje, rak, trohnoša. Sadne bolezni, gniloba itd.	Slike bolnih dreves, bolno sadje, orodje za izrezovanje rak.	Isto in „Kmetovalec“.	Naj se opazujejo zunaj.
14	Praktična vaja: Bilanca o šolskem vrtu ter čebelnjaku posebe.	Dohodki in stroški, izguba in dobiček, zaključek.	Primerne načrtan papir in učiteljski zapiski.	Belec: Kmetom v pomoč. Dr. Romih: Knjigovodstvo.	—
15	Predavanje: Sadjarstvu škodljivi in koristne živali.	Naštevanje škodljivih živali, s čim škodujejo, koristne živali. Postava o pokončevanju in varstvu.	Slike koristnih in škodljivih živali. Zakonik.	Pite: Vrtnarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec. Rant: Opis škodlj. mrčesov.	—
16	Praktična vaja: Cepljenje.	Pokaže se na leskovih in drugih žibah cepljenje v preklad, v sedlo, v stik.	Divjak, cepič, cepilni vosek, nož, rafija itd.	Isto in Dolenc: Sadjarstvo.	—
17	Predavanje: Sadjerejske zadrage.	Važnost sadjereje za kmetovalca, prodaja sadja, združništvo, zadruga.	Razna poročila in rač. zaključki sadjerejskih zadrug.	Belec: Kmetom v pomoč.	—
18	Predavanje: Sadjerejevo knjigovodstvo.	Dohodki, stroški, njih zapisovanje, končni račun.	Isto.	Isto in dr. Romih: Knjigovodstvo.	—
19	Predavanje: Naše čebelarstvo.	Naš kmet kot čebelar, naši panji, razna orodja, čebelarjenje na roje.	Kranjski panj, najprimitivnejše orodje.	Janša: Popolni nauk o čebelarstvu. Lakmajer: Čebelar.	—
20	Predavanje: Umno čebelarstvo.	Umni čebelar, razni novi panji s okvirki, nova orodja in naprave, zabranjenje roja.	Razni novi panji in oprava, nova orodja itd.	Janša: Popol. nauk o čebelarstvu. Lakmajer: Čebelar. Bukovic: Rojenje čebel.	—
21	Predavanje: Čebelarke zadrage in podružnice.	Zadrage sploh, čebelarke zadrage, poslovanje, korist, čebelarstvo društvo in podružnice.	Razna poročila podružnic, društva, zadrage, časopisi.	Isto in Belec: Kmetom v pomoč.	—
22	Predavanje: Čebelarjevi zapiski. (Knjigovodstvo.)	Zapisnik o dohodkih in stroških, o rojih, tehtanju panjev, zaključek.	Razni zapisniki učiteljski o čebelarstvu.	Isto.	—
23	Praktična vaja: Obrezovanje dreves.	Obrezovanje prtilnihih in visokodebelnih dreves, žaganje suhih vej, sprava cepičev.	Orodja: drevesne škarpje, žaga, drev. vosek itd.	Pire: Vrtnarstvo. Dolenc: Sadjarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec.	Naj se pomaga tudi na drugih vrtilih.
24	Praktična vaja: Pravo cepljenje.	Cepljenje divjakov na načine, ki so se pokazali pri provizor. cepljenju.	Cepič, divjak, nož, cepilni vosek, rafija itd.	Isto.	—
25	Praktična vaja: Čiščenje dreves.	Strganje mahu, obiranje in pokončevanje goseničnih zapredkov na šol. in sosednih vrtilih.	Strgula za mah, ščetka, drevesne škarpje na drogu itd.	Pire: Vrtnarstvo. Kuralt: Umni sadjerejec. Dolenc: Sadjarstvo.	Tudi na sosednih vrtilih.